

Helsehjelp er et offentlig ansvar – også for papirløse migranter

Oslo SV mener at tilgang til helsehjelp er en grunnleggende del av velferdsstaten og et uttrykk for menneskeverd. Likevel lever det i dag mennesker i Oslo uten gyldig oppholdstillatelse som har helserettigheter de i praksis ikke får oppfylt. Dette fører til unødvendig lidelse, forverring av sykdom og i noen tilfeller tap av liv.

Alvoret i situasjonen er godt dokumentert. I 2022 omtalte Bergens Tidende en papirløs mann som døde av kreft etter å ha blitt nektet helsehjelp ved norske sykehus. Helsesenteret for papirløse migranter, helsepersonell og fagbevegelsen har over tid løftet fram tilsvarende historier: diabetikere som ikke får medisiner og utvikler alvorlige komplikasjoner, kreftpasienter som ikke får behandling, kvinner med alvorlige gynekologiske lidelser og personer med alvorlige psykiske helseutfordringer som står uten hjelp. Felles for mange er manglende tilgang til fastlege, som kan gi nødvendig oppfølging, resepter og henvisninger videre i helsevesenet.

LO vedtok i 2025 å arbeide for at papirløse skal få helsehjelp i både primær- og spesialisthelsetjenesten. Fagbevegelsen har vært tydelig på at dagens situasjon ikke er forenlig med menneskerettighetene eller helsepersonells yrkesetikk. Helsehjelp må gis ut fra medisinske behov, ikke oppholdsstatus.

Oslo kommune har gjennom vedtak i 2022 og 2023 slått fast at kommunen har ansvar for å sikre nødvendig helsehjelp til papirløse migranter, med særlig vekt på barn og gravide. Likevel er helsetilbudet i praksis fortsatt i stor grad avhengig av frivillige organisasjoner som Kirkens bymisjon og Røde Kors og midlertidige tilskudd. Dette tilbudet har uvurderlig kompetanse, men kan ikke erstatte et offentlig kommunalt ansvar.

Andre norske byer, som Trondheim og Bergen, har etablert kommunale helsetilbud med lønnede ansatte, integrert i den ordinære helsetjenesten. Vestland fylkeskommune har gjennom vedtak og støtte til tannhelsetiltak sett at målrettede tjenester for papirløse gir dokumenterte helsegevinster. Disse erfaringene viser at det er fullt mulig å organisere helsehjelp til papirløse migranter som en del av kommunens ansvar, med kontinuitet i oppfølging og tydelig ansvarslinje.

Oslo SV mener at tiden er overmoden for å gå fra midlertidige løsninger basert på dugnad til et kommunalt, permanent og helhetlig helsetilbud for papirløse migranter. Dette må inkludere reell tilgang til primærhelsetjenester, fastlegeordningen eller en likeverdig ordning som sikrer kontinuitet i oppfølgingen, psykisk helsehjelp og nødvendig tannhelsehjelp. Helsehjelp er et offentlig ansvar og må leveres av fagpersonell i lønnede stillinger, innenfor forutsigbare rammer.

Å sikre helsehjelp til papirløse migranter er god folkehelsepolitikk, bidrar til bedre ressursbruk og er i tråd med grunnleggende menneskerettigheter. Oslo bør ta ansvar og vise vei.

Oslo SV vil:

- arbeide for at Oslo kommune etablerer et kommunalt og permanent helsetilbud for papirløse migranter, og at Oslo tar en foregangsrolle ved å utvikle dette som modell for andre kommuner
- sikre at helsetilbudet bemannes med fagpersonell i lønnede stillinger, og ikke er avhengig av frivillig innsats
- støtte opprettelsen av en tverrfaglig arbeidsgruppe med deltakelse fra helseetaten, bydelene og Helsesenteret for papirløse migranter, for å utvikle et gjennomførbart og bærekraftig tilbud
- sørge for at helsetilbudet er lavterskel og gratis, med kontinuitet i oppfølging og ansvarlig legekontakt, slik at pasientene får reell og forutsigbar helsehjelp
- arbeide for at personer uten fast opphold får tilgang til fastlegeordningen, eller en likeverdig ordning med fast lege, henvisningsrett og oppfølging over tid
- arbeide for at helsetilbudet også omfatter psykisk helsehjelp og nødvendig tannhelsehjelp, med særlig vekt på barn, gravide og andre sårbare grupper
- bygge videre på erfaringer fra andre norske byer som har etablert forpliktende kommunale helsetilbud til papirløse migranter.